QORTI ~IVILI, PRIM'AWLA

Im]allef

Onor. Giannino Caruana Demajo LL.D.

Seduta ta' nhar il-{img]a 26 ta' Jannar 2001

Numru

~itazzjoni 804/1992

Oscar Theuma

versus

Avukat Dr Richard Galea Debono b]ala *chairman* g]an-nom u in rappre\entanza tal-*Korporazzjoni Telemalta*; u b'dikriet tas-17 ta' Frar 1998 il-kaw\a tkompliet f'isem is-so`jetà *Maltacom p.l.c.*

F'din il-kaw\a l-attur qieg]ed jitlob il-]las ta' danni g]ax qieg]ed ig]id illi l-konvenuta naqset milli tag]tih]atra fi grad og]la, kif kien jist]oqqlu, fl-impjieg tieg]u mag]ha.

I`-`itazzjoni tg]id illi l-attur kien impjegat bil-grad ta' *Technical Officer II* mal-konvenuta meta din, fl-1989, kienet g]amlet sej]a g]al applikazzjonijiet g]al]atriet fil-gradi kollha. Bis-sa]]a ta' ittra `irkolari l-konvenuta g]amlet sej]a biex, sa

Ottubru ta' l-1989, tilqa' applikazzjonijiet g]all-]atra fil-grad ta' *Technical Officer III* u l-attur kien g]amel it-talba tieg]u kif riedet i`-`irkolari.

{ara, i\da, illi, g]alkemm l-attur kellu l-a]jar kwalifiki — fosthom kwalifiki dwar meritu, kwalifiki akkademi`i,]ila g]ax-xog]ol, esperjenza u anzjanità — minn fost bosta minn dawk li g]amlu t-talba g]all-istess]atra, hu baqa' ma ng]atax il-grad li kien jist]oqqlu, u din il-]atra ng]atat, minflok, lil impjegati o]rajn tal-konvenuta li kienu anqas ta']ila u anqas kwalifikati mill-attur, u lil impjegati o]rajn li sa]ansitra ma kinux eli[ibbli g]al dik il-]atra. Dan sar minkejja li qatt ma kien hemm dubji dwar il-]ila ta' l-attur fit-twettiq tax-xog]ol tieg]u, u ma kien hemm xejn kontrieh li juri li ma kienx igawdi l-fidu`ja tal-konvenuta.

Fil-g]a\la fost dawk li kienu g]amlu t-talba g]all-grad og]la minn dak li kellhom, il-konvenuta kienet marbuta li timxi kif ried il-ftehim kollettiv li jirregola l-kondizzjonijiet ta' l-impjieg tal-]addiema tag]ha; fost dmirijiet o]ra, hija marbuta li tag]ti promozzjonijiet skond il-]ti[ijiet ta' l-impjieg, il-meritu, il-kwalifiki, l-attitudni, l-esperjenza u l-anzjanità ta' dawk li tkun qieg]da tqis it-talbiet tag]hom biex jing]ataw]atra fi grad og]la jew biex jimlew postijiet battâla. G]alkemm sarulha rakkomandazzjonijiet biex timxi mod ie]or, il-konvenuta baqg]et twebbes rasha biex tag]mel diskriminazzjoni kontra l-attur, bi ksur tal-li[i u tal-ftehim kollettiv, u hekk g]amlet]sara lill-attur. Il-konvenuta baqg]et ukoll ma g]amlet xejn wara li kienet imsej]a, bi protest [udizzjarju f'Ottubru ta' l-1991, biex tag]ti lill-atttur il-]atra li tist]oqqlu u tag]mel tajjeb g]ad-danni li g]amlitlu.

L-attur g]alhekk feta] din il-kaw\a u qieg]ed jitlob illi din il-qorti:

1. tikkundanna lill-konvenuta sabiex tag]ti lill-attur il-]atra fil-grad og]la ta' *Technical Officer III*, b'se]] minn dak il-jum li tg]id il-qorti;

2. tillikwida d-danni li [arrab l-attur talli ma kienx ing]ata dik il-]atra; u

3. tikkundanna lill-konvenuta t]allas lill-attur id-danni hekk likwidati, flimkien ma' l-ispejje\, fosthom dawk tal-protest [udizzjarju tal-21 t'Ottubru 1991, u bl-img]axijiet.

Il-konvenuta ressqet dawn l-e``ezzjonijiet:

1. hija mxiet kif ried il-ftehim kollettiv u kif ried ftehim ie]or li kien sar apposta dwar il-pro`ess ta' g]otjiet ta' gradi og]la li se]] fl-1989;

2. l-g]a\liet li g]amlet il-konvenuta kienu fuq kriterji o[[ettivi u xierqa, u g]alhekk meta g]amlet dan "l-e\er`izzju tal-funzjoni ta' tmexxija" l-konvenuta ma g]andhiex titqies li g]amlet]sara lil min ma ntg]a\ilx; u

3. fil-ka\ ta' l-attur, il-konvenuta ma taqbilx li dan kellu meriti li bis-sa]]a tag]hom kellu jing]ata grad og]la, g]ax waqt li kienet qieg]da ti[i meqjusa t-talba tieg]u nstab li — bil-kriterji stabiliti mill-kummissjoni li kienet twaqqfet bi ftehim mal-*General Workers Union*, li kienet tirrappre\enta l-]addiema — l-attur kellu marki sew ta]t il-minimu biex jing]ata l-grad og]la.

Il-fatti ta' dan il-ka\ [raw hekk:

L-attur kien ilu xi \mien impjegat mad-*Departmen*t *of Posts and Telephones* sakemm fl-1975 in]olqot il-*Korporazzjoni Telemalta* u l-attur sar impjegat ma' dik il-korporazzjoni, li llum saret *Maltacom p.l.c.* Fl-1981, imbag]ad, ing]ata l-grad ta' *telecommunications technician III.*

Fl-1987 l-attur kien ing]ata l-]atra ta' *technical officer II*, grad og]la minn dak li kellu qabel. Fl-1989 il-korporazzjoni kienet g]amlet sej]a g]al applikazzjonijiet g]all-grad ta' *technical officer III*, u l-attur g]amel l-applikazzjoni tieg]u. L-attur, i\da, ma ntg]a\ilx, u l-]atra ng]atat lil o]rajn li, kif ig]id l-attur, kellhom kwalifiki anqas tajbin minn dawk li kellu hu.

Billi kien hemm xi lmenti dwar kif kienu ng]ataw dawn il-]atriet, fil-25 ta' {unju 1990 il-korporazzjoni bi ftehim mal-*General Workers Union* kienet]atret Bord ta' Appell biex jisma' l-ilmenti. Quddiem dan il-bord saru erba' mija u tmienja u tmenin (488) ilment, u, wara li sema' kemm lid-diri[enti tal-konvenuta kif ukoll lil dawk kollha li ilmentaw, il-bord g]amel ir-rapport tieg]u fit-28 ta' Frar 1991[1].

Il-qorti tifhem li l-e\er`izzju li g]andha tag]mel f'din il-kaw\a ma hux dak li tissostitwixxi l-[udizzju u l-kriterji tag]ha flok dawk ta' min g]amel l-g]a\liet ta' min kellu jing]ata l-grad og]la; il-qorti g]andha tara biss jekk il-pro`ess tal-g]a\la sarx bi ksur tal-li[i.

Jidher illi l-g]a\liet ori[inali ta' dawk l-impjegati li ng]atalhom grad og]la saret fuq il-ba\a ta' kemm ing]ataw marki minn mija. Dawn il-marki kienu ng]ataw f'sitt kategoriji, u l-massimu allokat g]al kull kategorija u l-marki li ng]ata l-attur huma murija ta]t xulxin hawn ta]t[2]:

snin ta' servizz	esperjenza	kwalifiki	*technical questions*	*general questions*	*personality*	Total
30	20	15	20	10	5	100
23	2	10	6	3	3	47

Il-marki g]al *technical questions*, *general questions*, u *personality* ing]ataw wara *interview*. G]alkemm jidher li l-attur ing]ata marki relativament baxxi g]al kif wie[eb g]al *technical questions* u g]al *general questions* ma n[iebet ebda xiehda dwar x'mistoqsijiet sarulu u kif wie[eb, u g]alhekk ma jistax jing]ad li fl-g]oti ta' dawn il-marki saret xi diskriminazzjoni kontra l-attur jew inkisret il-li[i.

Li jidher, *ictu oculi*, x'aktarx stramb fil-marki ta' l-attur hu li, g]alkemm kellu tlieta u g]oxrin (23) sena ta' servizz, ing]ata biss \ew[marki minn g]oxrin (2/20)

1 *Foll.* 74 *et seqq.*

2 Ara *fol.* 88.

g]all-esperjenza. Dan jidher aktar stramb meta tqis li min kellu snin ta' servizz]afna anqas mill-attur ing]ata]afna aktar marki minnu g]all-esperjenza. Bi\\ejjed insemmu lil: Francis Cachia, li wara]dax-il (11) sena ta' servizz, ing]ata g]oxrin (20) marka — l-aktar li seta' jing]ata — g]all-esperjenza; S. Galea, li ng]ata]mistax-il (15) marka wara g]axar (10) snin; u Anthony Abela, li ng]ata tmintax-il (18) marka g]al tlittax-il sena. Jidher ukoll stramb li dawn it-tliet persuni li ssemmew, minkejja li]admu anqas snin mill-attur, instabu li kellhom aktar esperjenza minnu meta l-kwalifiki tag]hom huma anqas minn dawk ta' l-attur, u, fil-ka\ ta' Cachia u Galea, ma kellhom kwalifiki ta' xejn!

Jidher li, minn dawk kollha li g]amlu t-talba biex jing]ataw grad og]la, l-attur, li kien fost dawk li l-aktar li kellhom snin ta' servizz, kien l-anqas wie]ed, flimkien ma' tlieta o]ra[3] li, i\da, kellhom anqas snin ta' servizz minnu, li ng]ata marki g]al-esperjenza.

Huwa relevanti wkoll il-fatt illi, g]alkemm il-attur talab li jitla' grad wie]ed biss, u din it-talba kienet mi`]uda, kien hemm min ittella' aktar minn grad wie]ed. Barra minn hekk, bejn l-1987 u l-1991, meta l-attur kellu l-grad ta' *technical officer II*, hu fil-fatt [à kien qed jag]mel xog]ol ta' *technical officer III* (*i.e.* il-grad li talab li jin]atar fih), u l-qorti ma tifhimx kif, minkejja dan kollu, ing]ata marka hekk baxxa g]all-esperjenza.

Meta tqis dan kollu l-qorti taqbel ma' l-attur li saret diskriminazzjoni kontra tieg]u u, billi l-konvenuta ma wrietx li kien hemm ra[uni tajba g]al din id-diskriminazzjoni, il-qorti hija tal-fehma illi `-`a]da tat-talba ta' l-attur saret g]al ra[unijiet li ma kinux xierqa.

---

3 J. Bartolo, li kellu tlittax-il sena (*fol.* 86), Jimmy Bonello, li kellu erbatax-il sena (*fol.* 86) u A. Pace Cole li kellu seba' snin (*fol.* 87).

Il-qorti g]alhekk taqta' l-kaw\a u tiddisponi mit-talbiet kollha ta' l-attur billi tordna lill-konvenuta tag]ti lill-attur il-]atra fil-grad ta' *technical officer III* b'se]] mit-22 ta' {unju 1989. Tikkundannaha wkoll t]allas lill-attur id-differenza bejn il-paga li r`ieva u dik li kien jir`ievi li kieku ng]ata l-]atra fit-22 ta' {unju 1989 minn dak in-nhar 'il quddiem.

Il-konvenuta g]andha t]allas ukoll l-ispejje\ [udizzjarji.

Giannino Caruana Demajo
Im]allef

Connie Micallef
Dep. Re[.